

TÖÖINSPEKTSIOON

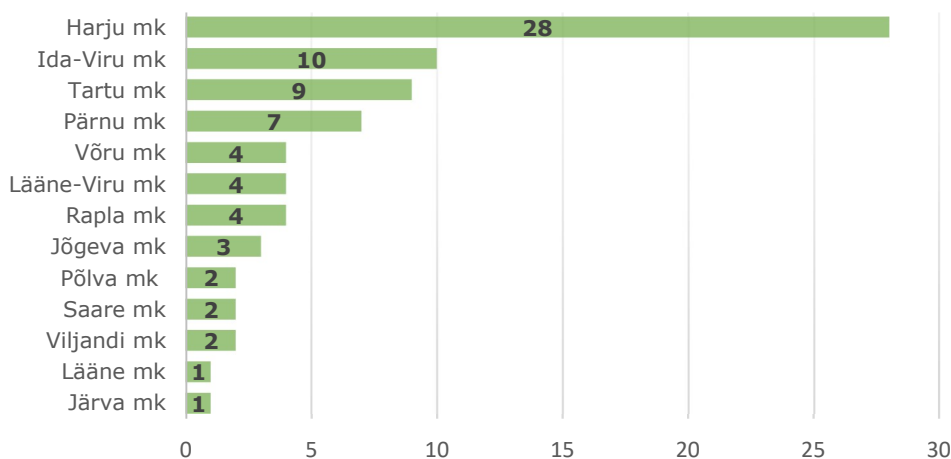
Sihtkontrolli „Tööandjapoolne uurimine ja meetmete rakendamine tööõnnetuse põhjuste osas“ kokkuvõte

Tööinspektor-uurijad viisid 2022. aastal läbi sihtkontrolli, mille raames keskenduti toimunud tööõnnetustele, mida Tööinspeksioon ei uurinud. Küll aga kontrolliti, kas tööandjad ise on tööõnnetuse asjaolud ja põhjused objektiivselt välja selgitanud ja analüüsinud ning millised abinõud on samalaadse juhtumi kordumise vältimiseks määratud või rakendatud.

Vajadusel anti tööandjale selgitusi ohutu töökeskkonna loomisel õnnetusjuhtumite ennetamiseks - seda eelkõige töövahendi, töökoha, töökeskkonna või töökeskkonna ohuteguri vaates.

Sihtkontrolli valimisse kuulusid ettevõtted, kus 2021. ja/või 2022. aastal registreeriti tööõnnetus olenemata tagajärje raskusastmest.

Sihtkontrolli käigus kontrolliti 77 erineva tegevusalaga ettevõtet ja hinnati kokku 78 tööandjapoolset tööõnnetuse uurimist. Kontrollid jagunesid maakonniti järgmiselt:

Joonis 1. Ettevõtete külastused maakondade lõikes.

Sihtkontrolli tulemusel saadud tulemustega aga ei saa kuigi rahule jääda – rikkumisi registreeriti 32 ettevõttes kokku 97, millest 10 rikkumise kohta koostati ka ettekirjutus. Ettekirjutusi koostati neljale ettevõttele.

Tulemustest lähemalt

Tööinspektor-uurijad leidsid, et 59 (76%) tööõnnetuse puhul uuris tööandja juhtumit nõuetekohaselt, kuid nendest kuue tööõnnetuse puhul ei selgitanud tööandja välja tegelikke põhjuseid.

Näiteks raportis oli märgitud tööõnnetuse põhjuseks tööohutusnõuete rikkumine töötaja poolt. Analüüsidest tööõnnetuse asjaolusid hindas tööinspektor aga tööõnnetuse põhjuseks siiski töövahendi mittevastavuse tööohutusnõuetele. Nimelt oli tegemist töölauale kinnitatud märgi välja pressimise masinaga, mida töötaja juhtis jalgpedaaliga. Töö käigus puutus töötaja jalg ootamatult vastu pedaali. Töötaja ei jõudnud reageerida ning tema sõrm jäi pressi alla. Tegemist oli küll kerge laadi õnnetusega, kuid sihtkontrolli läbi viimisel selgus, et jalgpedaalil puudus nõuetekohane kate just taoliste juhuslike kokkupuudete vältimiseks.

Siinkohal selgus ka sihtkontrolli käigus, et eespool kirjeldatud vastuolu raportis märgitud ja tegelike tööõnnetuste põhjuste välja selgitamisel või mitte objektiivse uurimise läbiviimisel esines vastuolusid 19 (24%) tööõnnetuse puhul. Analüüsidest tulemusi ilmnes asjaolu, et tööandjate vaates on tööõnnetuse peamiseks põhjuseks olnud tööohutusnõuete rikkumine töötaja poolt. Tööinspektor-uurijad on aga leidnud, et samades õnnetustes on tegelikud põhjused olnud pigem töövahendi

mittevastavused tööohutusnõuetele, puudulik väljaõpe ja ühel korral ka isikukaitsevahendite mitte väljastamine.

Teine näide, kus tööandja on tööõnnetuse põhjuseks märkinud töötaja tööohutusnõuete rikumise. Nimelt töötas tööline servamise saega ja tööoperatsiooni käigus puutus tema sõrm kokku saeteraga. Sihtkontrolli käigus tuvastas tööinspektor-urija, et tööandja pole koostanud ohutusjuhenditki kasutatava töövahendi kohta.

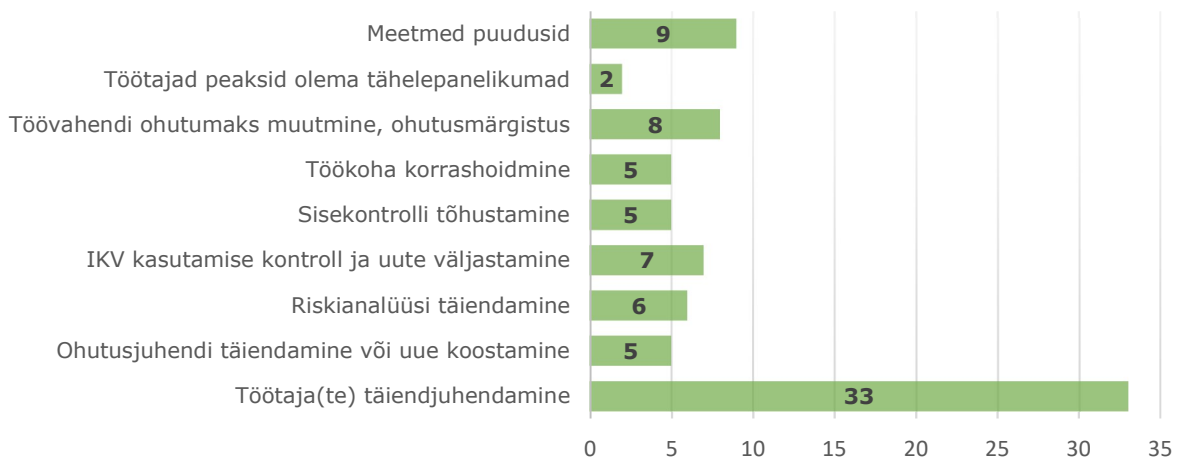
Siinkohal on töötajal keeruline järgida ohutusnõudeid, kui talle pole läbi viidud nõuetekohast juhendamist.

Joonis 2. Vaade servamissaale.

Kui tööandjapoolse uurimise käigus ei ole raportisse märgitud tegelikud tööõnnetuse põhjused, kas siis teadlikult või teadmatuses, on igal juhul keeruline või lausa võimatu planeerida toimivaid tegevusi samalaadse õnnetuse ärahoidmiseks.

Üks asi on muidugi plaanid, mida tööandja teeb selleks, et edaspidi sarnaseid tööõnnetusi ei juhtuks. Need plaanid kirjutati ka tööõnnetuse raportisse meetmetena. Sihtkontrolli tulemusena selgus, et tööandja kavandavad meetmed on tööinspektor-urijate hinnangul olnud 66 (85%) tööõnnetuse puhul asjakohased, kuid 49 (63%) tööõnnetuse puhul pole olnud neid piisavalt.

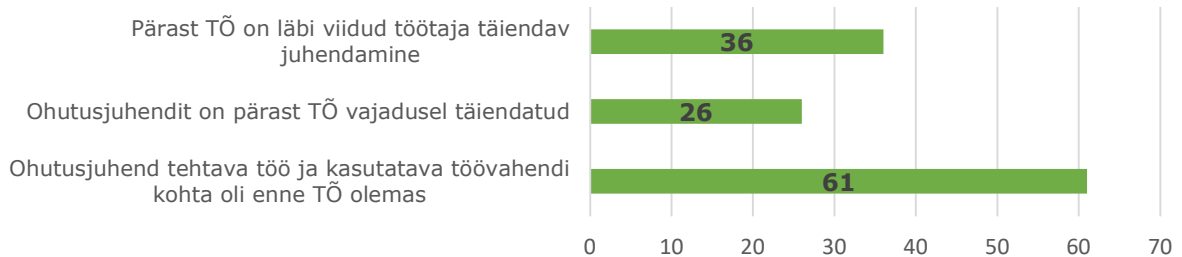
Joonis 3. Tööandja planeeritud meetmed, mida kirjutati tööõnnetuse raportis.

Kas raportisse kirja pandud meetmed viidi ka ellu?

Õnnetuse hoolikamat analüüsi ja taht juhtunust õppust võtta näitab, kui plaanitakse vaadata üle riskianalüüs, ohutusjuhendid, töövahend, töökoht ja korrata ohutusnõuded üle ka töötajatele.

Eespool olevast joonisest 3 näeme, et kuue tööõnnetuse puhul on tööandja planeerinud täiendada riskianalüüsi. Sihtkontrolli tulemustest selgus, et riskianalüüsi täiendati realselt ainult 13 (17%) tööõnnetuse puhul. 6 tööõnnetuse puhul ei olnud riskianalüüsi üldse koostatud ja nendest ainult ühe tööõnnetuse puhul koostati riskianalüüs pärast õnnetust. Ülejäänud 5 tööõnnetuse puhul ei kavatsenud tööandja seda isegi mitte koostama hakata.

Enamus (42%) tööandjaid leidis, et järgnevaid tööõnnetusi saab vältida vaid töötajate täiendavalt juhendamise ja 36 tööõnnetuse puhul nimetatud abinõud ka rakendati.

Joonis 4. Ülevaade 78 tööõnnetuse osas seoses töötajate juhendamisega.

Võib aga öelda, et 78 tööõnnetuse puhul oli enne tööõnnetust töövahend heas tehnilises seisukorras ja hooldatud ainult 32 korral ja töökoht kujundatud võimalikult ohutuks 20 tööõnnetuse korral. Ükskõik kui palju kordi töötajat ka ei juhenda, on parim kaitse siiski ohutu ja kontrollitud töökeskkond ja töövahend.

Võib öelda, et sihtkontrolli tulemusena said tööandjad tööõnnetuse uurimise osas täiendavalt vajalikke teadmisi. Näiteks tööinspektor-uurija märgib, et alles pärast tööandja kontrolli hakkas tööandja ise ka aru saama, kuidas tuleb menetleda tööõnnetusi ja milleks see kõik vajalik on.

Mõned näpunäited üle kordamiseks tööandjatele edaspidiseks kokkupuutel tööõnnetuste uurimisel:

1. Kui õnnetus on juhtunud, tuleb seda objektiivselt uurida. Parem tunnistada endale karmi tõde kui riskida töötajate tervise või eluga.
2. Kindlasti tuleb üle vaadata töökoht, töövahendi tegelik ja sealhulgas tööõnnetuse järgne seisukord ning tööprotsessi ohutus.
3. Lihtne on öelda, et tööõnnetuses on süüdi töötaja või tema hooletus, kuid kas ainult tema? Kas midagi on jäänud tegemata ka tööandjal?
4. Tuleb üle vaadata, kas riskianalüüsis on hinnatud tööloik õigesti ehk riske alahindamata. Vajadusel tuleb riskianalüüsi täiendada.
5. Milliseid meetmeid vaja kavandada, et sarnaseid õnnetusi vältida?
6. Kavandatud meetmed tuleb kõik ka ellu viia!
7. Töötajaid tuleb korduvalt juhendada ja vajadusel kogu ettevõttes, sest inimfaktor võib meid alt vedada mistahes olukorras.
8. Oluline on aga juhtunut kasutada kogemusena, millest rääkida ja õppida! Kui ei valeta endale, siis ei valeta ka teistele.

Toimunud tööõnnetuste sihtkontrolli tulemused tõestavad tööõnnetuse uurimise olulisust ning toovad välja puudujäägid, mis esinevad ettevõtetes töötajate juhendamisel ja väljaõppel, ohuteguritest tulenevate riskide alahindamisel või töövahendi/töökohta mittevastavusel ohutusnõuetele.

Esinenud puudujääkide tõttu tuleb kontroll tööõnnetuse järgsete ennetusmeetmete üle kindlasti jätkata, et juhendada tööandjaid tööõnnetuste uurimise läbiviimisel, suurendada tööandjate teadlikkust tööõnnetuste menetlemisest, selgitada, et tööõnnetus on õppimise koht ja kontrollida planeeritud ja rakendatud tegevusi tööõnnetuste vältimiseks.

Kokkuvõtte koostas

Janika Rõõmus

Vanemtööinspektor

Tööõnnetuste ja kutsehaiguste RR

25.01.2023